

Klimada 2.0
BAZA WIEDZY O ZMIANACH KLIMATU

Baza wiedzy o zmianach klimatu i adaptacji do ich skutków oraz kanałów jej upowszechniania w kontekście zwiększenia odporności gospodarki, środowiska i społeczeństwa na zmiany klimatu oraz przeciwdziałania i minimalizowania skutków nadzwyczajnych zagrożeń

→ klimada2.ios.gov.pl

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Klimada 2.0
BAZA WIEDZY O ZMIANACH KLIMATU

Zrównoważony rozwój miast. Stan przestrzeni w Polsce i jego skutki

Jolanta Pawlak

→ klimada2.ios.gov.pl

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Gospodarka przestrzenna

- działalność mająca doprowadzić do **racjonalnego wykorzystania przestrzeni** zgodnego z potrzebami społeczeństwa
- ma na celu ochronę określonych wartości przestrzeni oraz jej racjonalne kształtowanie przez stymulowanie procesów gospodarczych

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

– po nowelizacji

- Podstawą przeznaczenia terenów na określone cele oraz zasad i sposobu ich zagospodarowania jest zapewnienie **ładu przestrzennego**
- Gospodarowanie przestrzenią ma służyć **rozwojowi zrównoważonemu** opartemu na trzech filarach: społecznym, ekonomicznym i ekologicznym. Ma być on realizowany poprzez działania planistyczne w tym także przez zagospodarowanie przestrzenne.

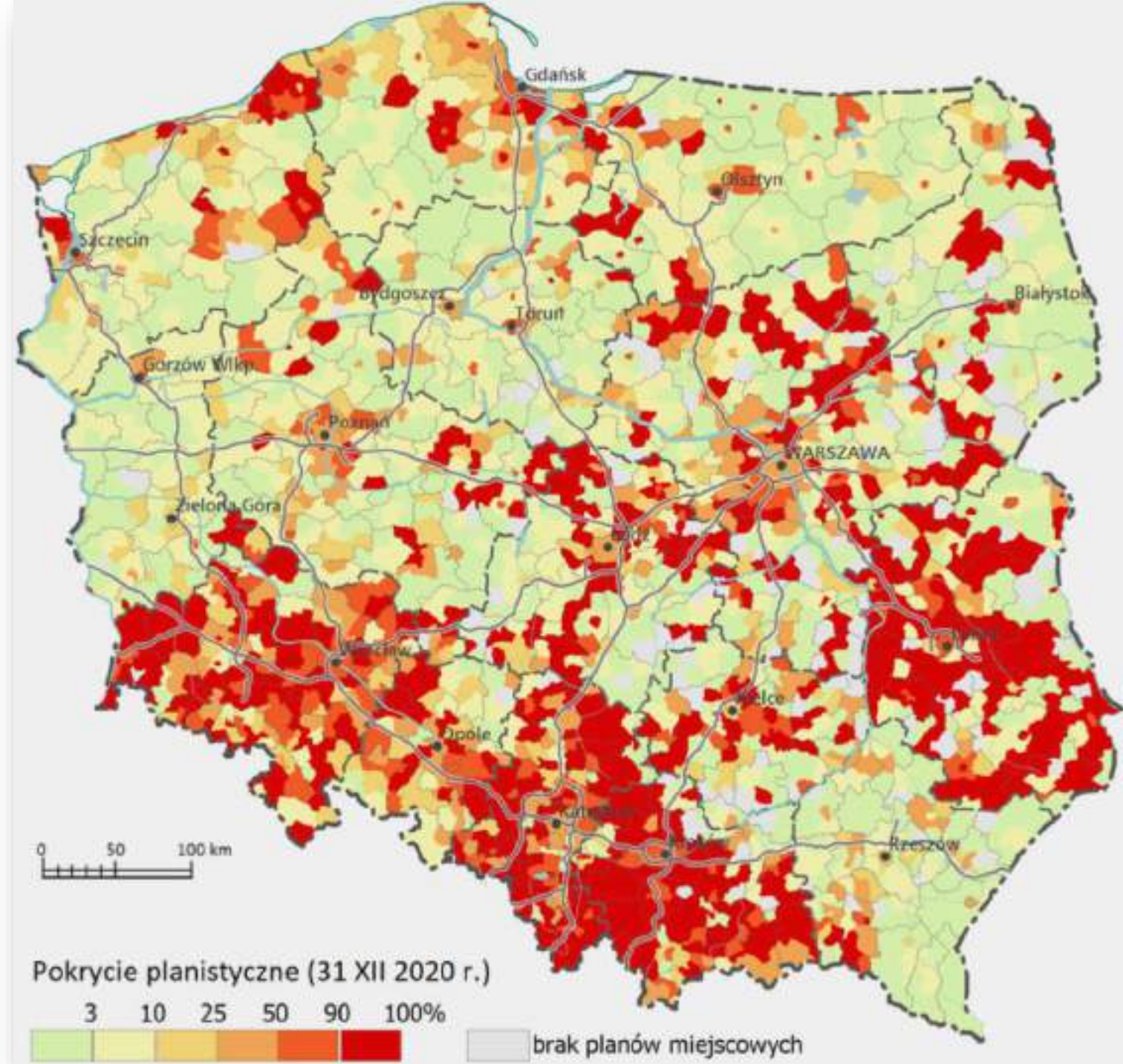
Ład przestrzenny - łączy się z porządkiem, zachowaniem pewnych proporcji, utrzymaniem równowagi i harmonii

Chaos przestrzenny - przeciwieństwo ładu przestrzennego - bezład, brzydota, „patologia deweloperska”, ignorowanie lokalnych walorów i cech środowiska, występujących zagrożeń spowodowanych m.in. powodzią, osuwaniem się mas ziemnych, brakiem odpowiedniej ochrony krajobrazu oraz dezintegracją - fragmentacją przestrzeni i rozlewaniem się zabudowy na treny niezurbanizowane

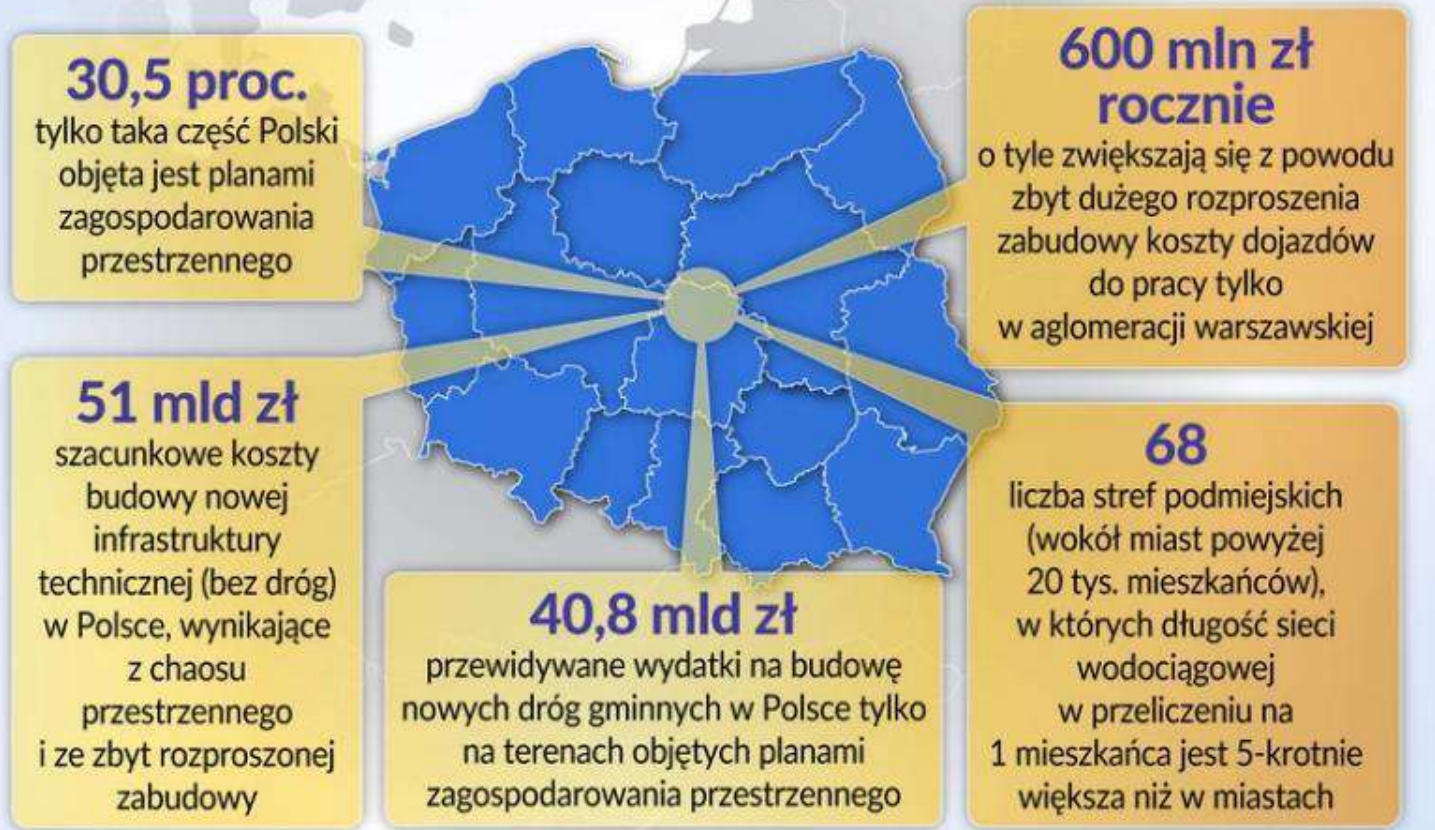

Fot. <https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw> (M. Świerczyński)

**% pokrycia planami miejscowymi
w gminach w Polsce (2020 r.)**
Stan Planowania
Przestrzennego w Gminach
Prof. dr hab. Przemysław Śleszyński
ANALIZA Celowa Nr 14/2022

W przyjętych już planach zagospodarowania przestrzennego, choć obejmują one tylko 30,5 proc. powierzchni Polski, zarezerwowano tereny pod zabudowę mieszkaniową dla 60 mln osób (uwzględniając istniejącą już zabudowę)

Źródło: PAN, KZPK PAN

Koszty chaosu przestrzennego wg. danych Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk „Studia nad chaosem przestrzennym”, Warszawa 2018, Tomy I – III pod redakcją Adama Kowalewskiego, Tadeusza Markowskiego i Przemysława Śleszyńskiego

- **Tereny pod zabudowę mieszkaniową** (bez zabudowy zagrodowej) w **1642 SUIKZP** zajmowały **2,0 mln ha**, z czego na zabudowę jednorodzinną przypadło ponad 90%
- Przyjmując dla zabudowy jednorodzinnej chłonność demograficzną na poziomie **40 osób/ha**, daje to tereny pod osadnictwo jednorodzinne dla **73,0 mln** osób

Duże przeszacowanie potrzeb inwestycyjnych

Najwięcej terenów pod zabudowę mieszkaniową przeznaczane jest na peryferiach miast i na terenach gmin sąsiadujących z dużymi miastami

Według stanu na 1 stycznia 2022 r. podział administracyjny Polski obejmował:

- 16 województw
- 314 powiatów i 66 miast na prawach powiatu
- 2477 gmin (w tym 302 gminy miejskie, 662 gminy miejsko-wiejskie i 1513 gmin wiejskich)

W końcu 2020 r. niemal wszystkie gminy w Polsce posiadały obowiązujące studia gminne **(3 gminy nie miały SUIKZP, a 3 kolejne były w trakcie ich sporządzania)**

Aktualizowanych (w trakcie zmiany) było 814 dokumentów **i w porównaniu z poprzednimi latami była to podobna liczba (np. 2010 r. – 830, 2015 r. – 818, 2019 r. – 781). Stanowi to dobry poziom aktualizacji – 30% - 35%**

Z 66 miast na prawach powiatu zmiany SUIKZP wykonywały 34 miasta

84,3 mld zł rocznie

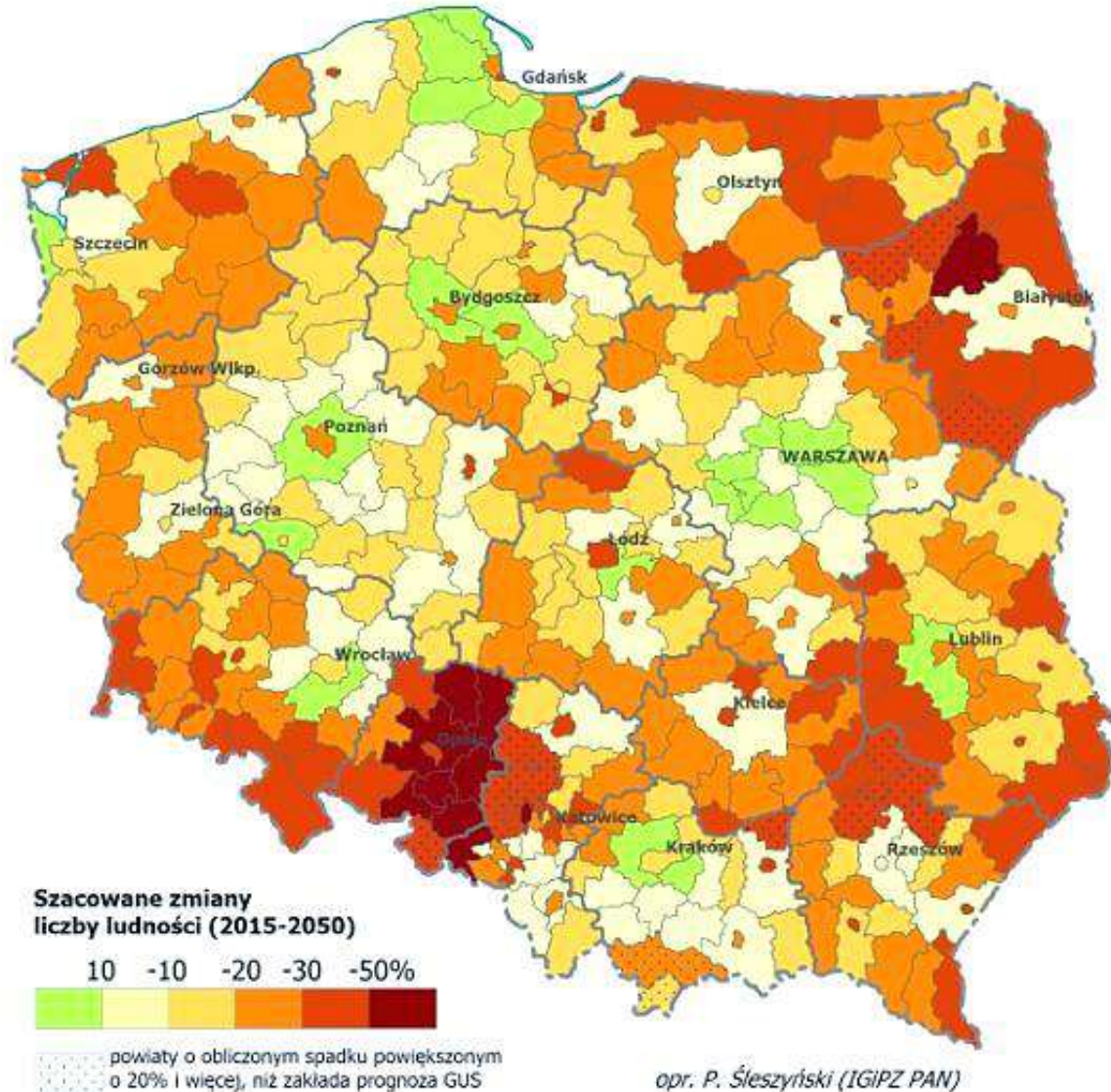
kosztuje Polaków chaos przestrzenny

Obliczył to zespół naukowo-ekspertki w zakresie gospodarki i planowania przestrzennego i opublikował w raporcie Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk (KPZK PAN)

- **20,5 mld zł** - koszt wyposażenia w infrastrukturę rozproszonej zabudowy
- **12,6 mld zł** - koszt ochrony środowiska i zdrowia, usuwania skutków klęsk żywiołowych
- **31,5 mld zł** - koszt nadmiernie wydłużonych dojazdów do pracy i szkoły, stracony czas w korkach
- **10,9 mld zł** – straty i koszty rynku nieruchomości
- **8,8 mld zł** – utrata gruntów rolnych, koszty transportu i ochrony
- na każdego zameldowanego mieszkańca Polski to 2200 zł

Wszystko to ma bezpośredni związek z chaosem przestrzennym

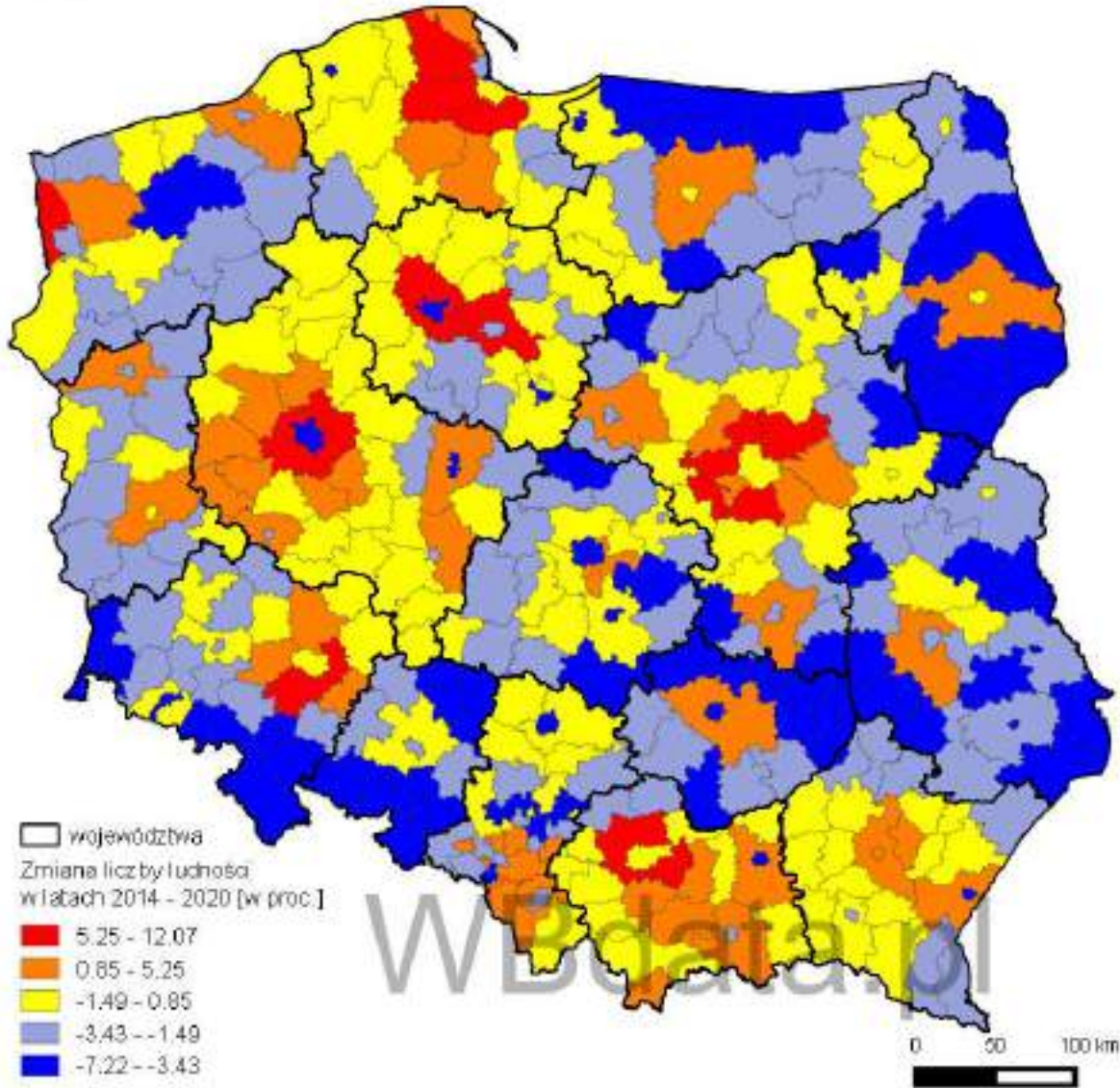

Prognozowane zmiany liczby ludności pociągają za sobą **rozpraszanie zabudowy w rejonach przedmieść**, a co za tym idzie – większe koszty ich obsługi

Depopulacja dużych miast:

w latach 2002–2017 liczba ludności zmniejszyła się w **591** miastach (niemal **70%** miast w Polsce), w tym w prawie wszystkich miastach średnich „tracących funkcje społeczno-gospodarcze”

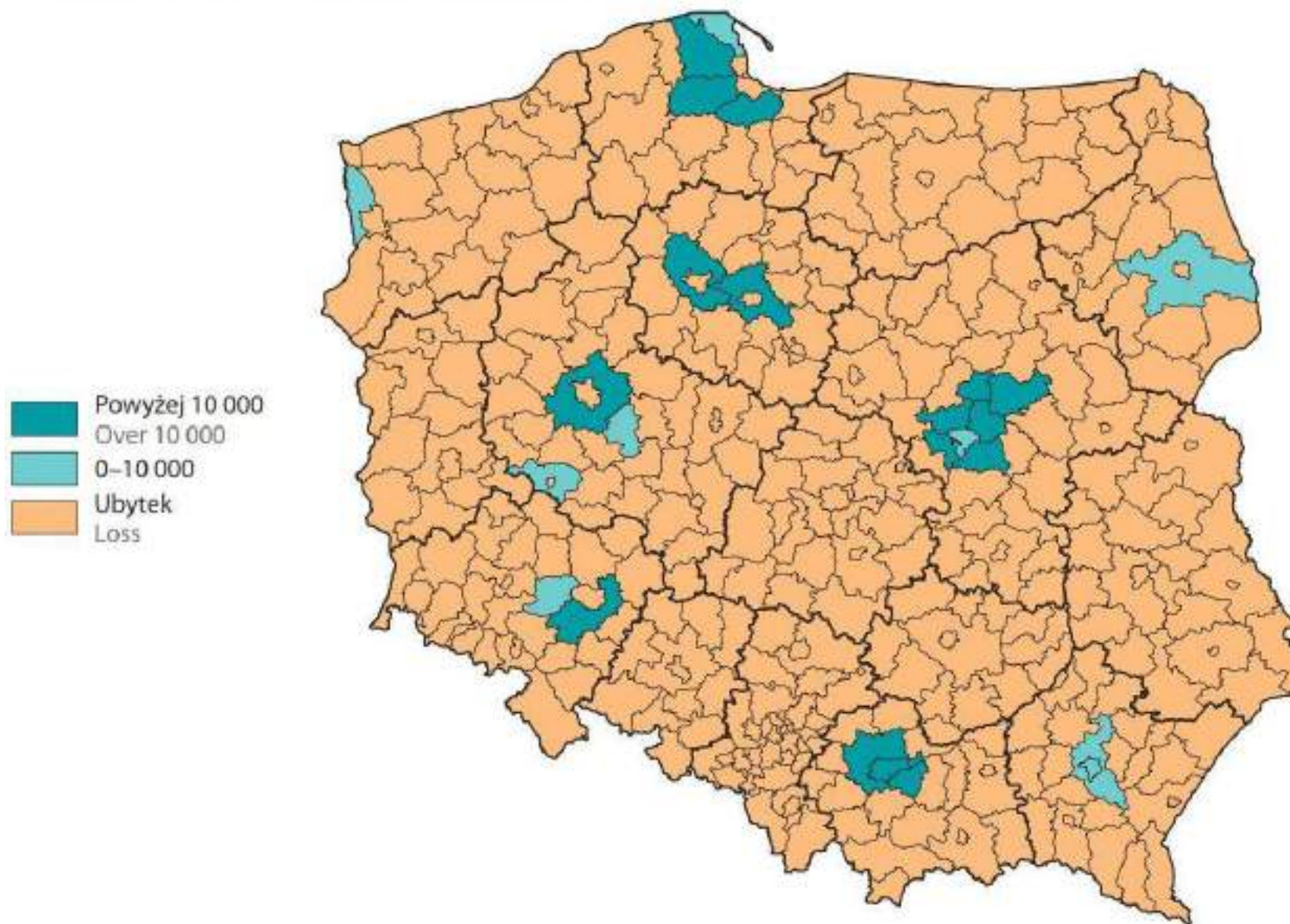
WBdata.pl

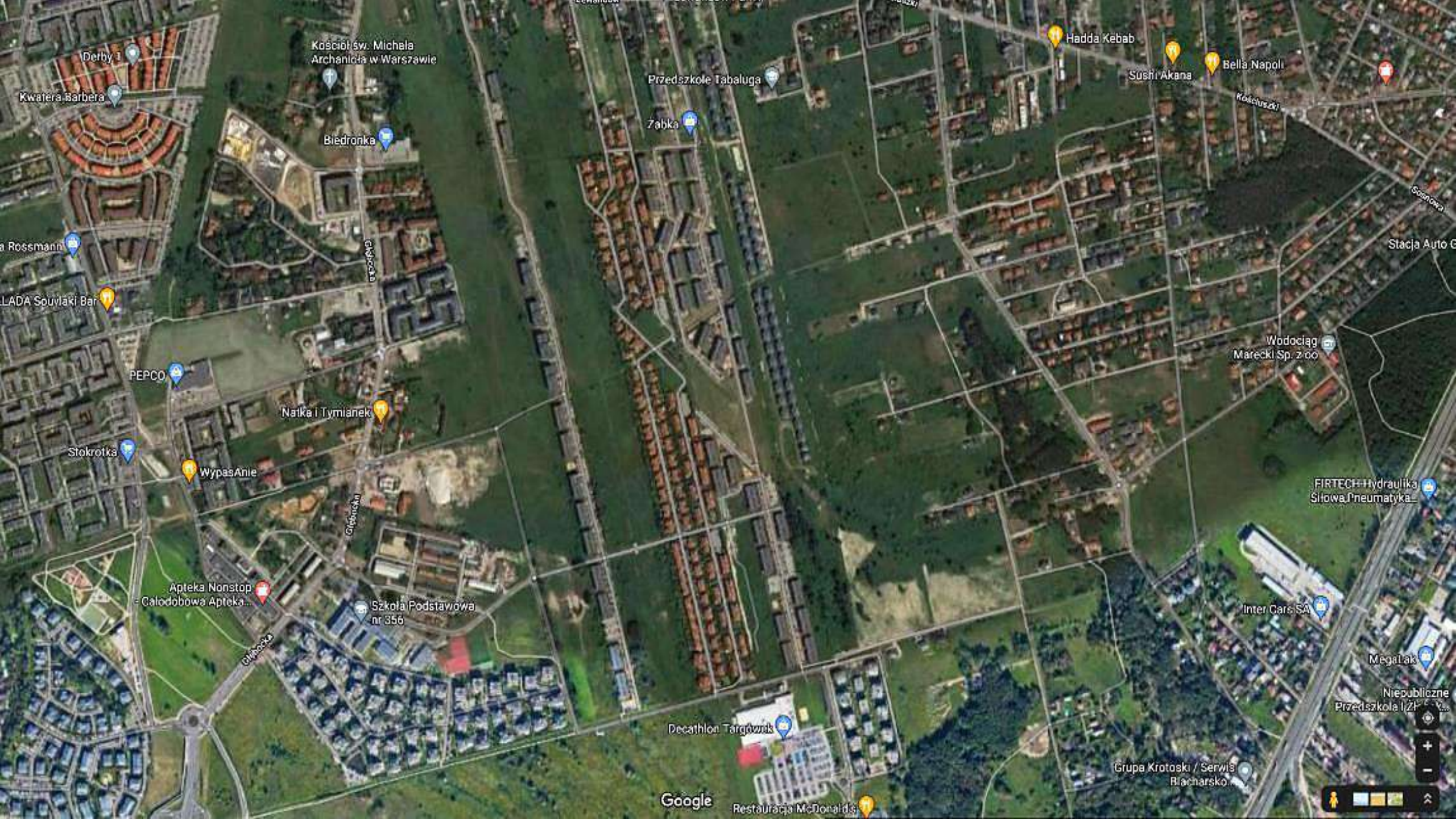

- Z **66** miast na prawach powiatu od 2002 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się w **56** ośrodkach.
- Z prognozy GUS (2014 – 2050) wynika, że proces „kurczenia się miast” będzie się nasilał. Do **2030 r.** liczba ludności miejskiej zmniejszy się o **6,5%**, a do **2050 r. – o 18,5%**; będzie to dotyczyło wszystkich, poza Warszawą, miast na prawach powiatu. Oczywiście spadek liczby mieszkańców nie będzie równomierny i zgodnie z prognozą w niektórych miastach zbliży się do **40%** (Konin, Tarnobrzeg, Sosnowiec, Wałbrzych)

Przyrost liczby ludności do 2060 r. w porównaniu do 2022 r. według powiatów

Population growth till 2060 compared to 2022 by powiats

Derby 1

Kwatera Barbera

Kościół św. Michała Archanioła w Warszawie

Przedszkole Tabaluga

Hadda Kebab

Sushi Akana

Bella Napoli

Biedronka

Zabka

a Rossmann

LADA Souvlaki Bar

PEPCO

Naraka i Tymianek

Stokrotka

Wypasanie

Wodociąg Marecki Sp. z o.o.

Głogowska

FIRTECH Hydraulika Siłowa Pneumatyka

Apteka Nonstop - Całodobowa Apteka

Szkoła Podstawowa nr 356

Inter Cars SA

Decathlon Targówek

MegaLak

Niepubliczne Przedszkole I Zł.

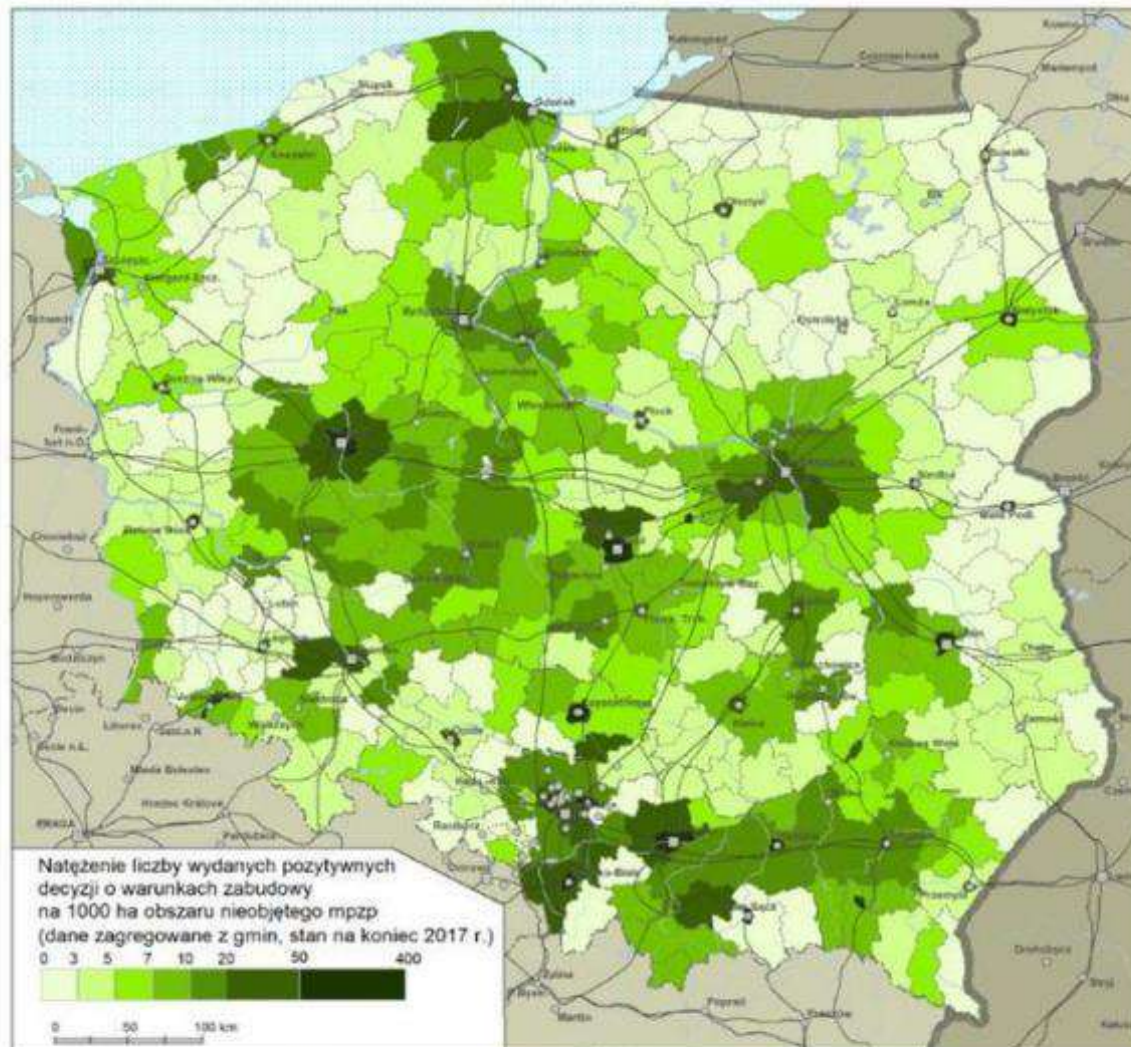
Google

Restauracja McDonald's

Grupa Krotoski / Serwis Blacharsko

5. POWSZECHNOŚĆ DECYZJI „WZ”

W LATACH 2003-2017
WYDANO PONAD 2 MLN
DECYZJI „WZ”

W 2017 R. WYDANO
145,5 TYS. DECYZJI „WZ”,
Z CZEGO ŚREDNIO 65 %
DOTYCZY ZABUDOWY
MIESZKANIOWEJ
JEDNORODZINNEJ

NAJWYŻSZA LICZBA
WYDAWANYCH DECYZJI „WZ”
JEST W MIASTACH NA
PRAWACH POWIATU

- Największy boom inwestycyjny nastąpił po wejściu w życie nowej Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r., gdy utraciły moc tzw. stare plany miejscowe, uchwalone przed 1 stycznia 1995 r.
- W konsekwencji rozpraszanie zabudowy i niekontrolowana suburbanizacja niszcząca krajobraz Polski przybrały wymiar niespotykany w cywilizowanych krajach
- Nowa zabudowa powstawała zwykle na podstawie WZ-ek, wydawanych ochoczo i bezrefleksyjnie przez służby samorządowe dla gruntów o różnym statusie i uzbrojeniu terenu

- W wyniku tych procesów, w Polsce dokonana się **„eksterminacja przestrzeni”** rozproszenie zabudowy o niskim standardzie wyposażenia w infrastrukturę, skutkujące m.in. trwałym chaosem przestrzennym, szczególnie w centralnej i wschodniej Polsce, gdzie nałożyło się na istniejącą dekoncentrację osadnictwa wiejskiego

(na podstawie: [Polskie Towarzystwo Geograficzne \(PTG\)](#) > [Aktualności](#) > [Wiedza](#) > Chaos przestrzenny w Polsce. Uwarunkowania i koszty)

fot. Osiedle Zielona Polana we wsi Nowa Wola w gminie Lesznowola pod Warszawą. (Fot. Dariusz Borowicz / Agencja Wyborcza.pl)

Źródła chaosu przestrzennego:

- W obowiązujących SUIKZP na prawie 11% powierzchni gmin dopuszcza się zabudowę mieszkaniową, gdy tylko 1,21% tych terenów ma w ewidencji geodezyjnej (EGIB) status „gruntów zabudowanych i zurbanizowanych - terenów mieszkaniowych” (2021)
- Oznacza to:
 - duże przeszacowanie terenów mieszkaniowych w studiach gminnych, nawet jeśli dane geodezyjne są niedoszacowane
 - zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych na grunty zabudowane i zurbanizowane

Finansowe konsekwencje rozpraszania zabudowy i niekontrolowanej urbanizacji:

- przeszacowanie terenów inwestycyjnych – budowlanych
- utrata renty planistycznej
- koszty budowy i utrzymania infrastruktury technicznej
- koszty transportu
- spekulacja gruntami i ryzyko inwestycyjne
- koszty środowiskowe i przyrodnicze - w tym adaptacji do zmian klimatu
- koszty społeczne – rodzinne

- Nieracjonalne przeznaczanie terenów pod zabudowę, wielokrotnie przekraczające potrzeby w odniesieniu do obecnej, jak i prognozowanej liczby ludności
- Niezadowalający stan wyposażenia nowych terenów w infrastrukturę techniczną (wod-kan, gaz, co, drogi itp.)
- Niski standard obsługi infrastrukturą społeczną
- Brak przestrzeni publicznych i terenów zieleni
- Ekspansja zabudowy na tereny zagrożone powodzią lub ruchami masowymi
- Dewastacja krajobrazu pogłębiająca kryzys gospodarki przestrzennej

Fot. Intensywna zabudowa kwartałowa Śródmieścia Warszawy (J.Pawlak)

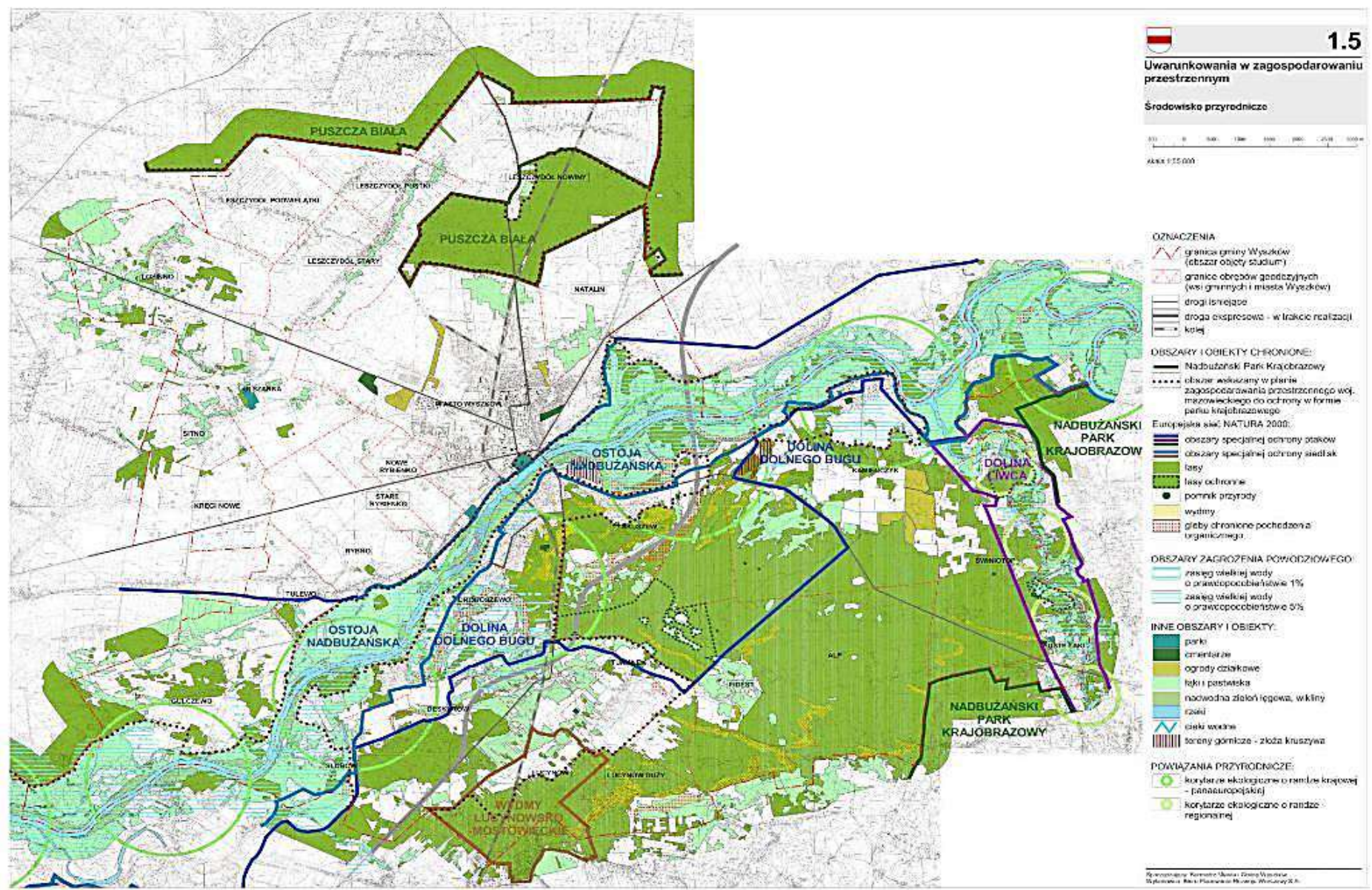
Strategia rozwoju gminy:

- dokument, który musi być przyjęty w każdej gminie, a dodatkowo musi zawierać postanowienia uszczegóławiające zakres **modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy** oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej
- strategia rozwoju gminy musi zawierać długookresową, strategiczną wizję rozwoju przestrzennego gminy, wynikającą z **uwarunkowań związanych z jej położeniem, trendami rozwojowymi** (zarówno globalnymi, np. **demograficznymi, klimatycznymi czy technologicznymi, jak i specyficznymi dla gminy**), oraz kierunki zmian przestrzennych planowanych w związku z jej realizacją
- dokument strategiczny, wytyczający kierunki rozwoju przestrzennego gminy

- Najistotniejszą okolicznością przy wyznaczaniu stref przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową ma być **chłonność terenów niezabudowanych** oraz **zapotrzebowanie** na nową zabudowę mieszkaniową, którą będzie się obliczać na podstawie formuł określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie **art. 13m** ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
- Oznacza to, że na etapie przyjmowania planu ogólnego gmina musi uwzględnić rzeczywiste potrzeby mieszkaniowe, jak również wskazać preferowaną ich lokalizację.

https://bprw.pl/wp-content/uploads/2021/11/5_ochrona_srodowiska_inwentaryzacje_przyrodnicze_zieleni_Wyszkiwo-1.jpg

Klimada 2.0
BAZA WIEDZY O ZMIANACH KLIMATU

→ klimada2.ios.gov.pl

